

מסורת הש"ס

(א) ז"ק נח: (ב) שקלים פ"ד ה"ב (ע"ש), (ג) יומא ו. יבמות ג': וש"י, (ד) קדושין נח: כבודות ט"ו, (ה) ג' הערוך בערך הק' בהיקף, (ו) ונבגדה של פסח, (ז) ופ"י היטב מוספות ע"ן מה. ד"ה אר"ע ומוס' מוטה ד. ד"ה בן עוזי וכו' ומה שגרסא שם בדיוק.

תורה אור השלם

1. ויחשד לא תקח כי השדך יעור פקדים ויסלף דברי צדיקים: שמות כג ח 2. לא תטה משפט א תביר פנים ולא תקח שחד בי השדך יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: דברים יט ט

הגהות הב"ח

(א) גם והתנן הטעל שר: (ב) רש"י ד"ה בחריקא וכו' לשון פגום. וכן לעיל דף סא. ורש"י פי' שם מחיקא בדלית:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשתמלמן לא תתגרס ותתבע כחזה תשבע שלא עיכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. כפיסוק מוטה (נע"ד פ"ה). קטמה נטיעה. בהמה שקטמה נטיעה (ב"ק נח). גזרין גזירות. קושי קנסות, אדמון ומנן בן אשלים (שם).

תשבע בסוף. כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כחזמה תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: ולא תשבע בתחלה. בשעת גיבוי מונוות: **גב' אדמון בן גדאי:** גזרין גזירות. קנסות: **קטמה נטיעה** גרסין ב"ק. גבי בהמה שנכנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעה אילן כמה שמין אותה: **ספי כסף.** שתי מעות: **בסי דינין.** של עשרים ושלשה: **בסי כנסיות.** להתפלל: **בסי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **בסי סופרים.** ללמוד תינוקות: **נוטלין שכן.** ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עסוקין במלאכתן: **צרשעי עסקינן.** שנוטלין שכר לדון יותר מכדי מיינה: **לא ספקו.** למונוות: **אע"פ** שלא רלו. **ליטול:** איסורא. סלע: **בפורס שווא.** שלא תחייבני אם זכאי אני: **בפורס אגרא.** שכר טורח: **הנוטל שכר לדון.** משנה היא במס' בכורות (דף כט.). **אגר דינא.** לא אומר לכס הדין כי אם בשכר קך וכך: **אגר נטילא.** שהיה נטל ממלאכתו: **דהוה הכי נאמרי דחמרא.** מריח באוונות יין אי זה ראוי להתקיים והקרוצ להתקלל ימכרוהו מיד ושכר זה היה מנאי לו בכל יום: **כי הא.** דבטלה דמוכח שרי: **הכו לי גברא דדלי.** מיא משהק שדומי: **בחריקא.** במקומי. חריקא אומר אני שהוא לשון פגום כמו קניס חרוקות דשמיטת חולין (נע"ד): **כלו** שאני מסתלק ונפגם מקומי: אינו

קשיא תלמא אתרין קשיא גזירות אנדירות. וא"ת אדרבה אי גזילה וגזירה תרי מיילי נינהו תלמא אחרי לא קשיא דייני גזילה הוה תלמא דייני גזירות לא הוה אלף תרי ואמר רבי חדא דלינו סברא שמהא לדיין אי שמי שררות דכמה אנשים חשונים היו צירושלים שהיו יכולין לעמוד לכל שררה ושררה ועוד אי לאחד מהם הוה שמי שררות לחמן המצרי היה לו להיות שהיה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס כמו שפי' ר"ת.

מ"ר: דחשיב ליה קתני. ואין לפרש דחשיב ליה יותר דהא מוכח בצרייתא דחנן המצרי היה חשוב יותר מחנן בן אבישלוס מדקתני ליה צרישא אלף הכי דחשיב ליה חנן הכי דאיידי דהוה מתני' חנן אומר שני דברים אדמון אומר שבעה קתני דלא חשיב ליה כחנן חנן המצרי שלא דבר כלום לא קתני ולי נראה דחשיב ליה החשוב יותר ואף על גב דקתני חנן המצרי צרישא הכי נמי אשכחן מ' מעשה צרבי אליעזר ור' יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ור"ע אע"פ שר"ע היה חשוב מרבי אלעזר בן עזריה שהוא היה ראש למכמים וכל דוכתי אמרינן (פסחים ג.) כגון ר"ע ותצריזי וצביליה פ"ק דיבמות (דף טז.) גבי מעשה דרבי דוסא בן הרכינס דאמר להם רבי יהושע אני אלך ואחריו מי רבי אלעזר בן עזריה ואחריו מי ר"ע וכשנכנסו אללו אמר לר' יהושע יש בן לעזריה חצרינו הכי לא היה יודע שר' אלעזר בעולם ולר' עקיבא אמר אמה הוה ששמן הולך מסוף העולם ועד סופו ואפ"ר מוצרי ר' אלעזר צרישא והיינו טעמא שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרזא וגם צבילי נשילאמו הכא נמי דקתני חנן המצרי צרישא לא צבילי שהיה חשוב יותר אלף מפני שהוא ממשפחה מיוחסת יותר מחנן בן אבישלוס ואומר רבי דמ"מ תקשי לן אמאי לא משני דמסני ר"ת ולאו פירכא היא דאי תנא להו לפי שדברו במשנתנו הוה ליה למיתני שני דייני גזירות שהיו צירושלים אלף מדקתני היו צירושלים משמע שנים היו ותו לא ועוד מדתניא דסמון רבי נתן אומר אף נחום המדי אלף מדייני גזירות שצירושלים היה ועל כרחק אצרייתא לא קאי דא"כ לר' נתן ארבעה הוה ואין מוקמינן דהיה דקתני שלשה אדמון וחנן נחום המדי לרבי נתן אלף ודאי דחשיב ליה החשוב יותר משום הכי קאמר אף נחום המדי היה אחד מגזרי גזירות והיה חשוב כמותם. מ"ר: **גזרין גזירות** שבירושלים היו נוטלין שכרין מתרומת הלשכה. הא ללא פריך הכא והיכי עבדי הכי והכתיב ושוחד לא תקח כדפריך עליה לאו צמורת שכן היו נוטלין אלף הכא כל שעה היו יושבין דדין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמה להתפרנס והיה מוטל על הצבור לפרנסן אלף קרנא אקראי בעלמא היה יושב ולא היה לו ליטול שכר ומהאי טעמא נמי אחי שפיר הא דקאמר לקמן (דף ק.) מלמדי הלכות שחיטה והלכות קמיצה היו נוטלין שכרין מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדליתא בפרק אין בין המודר (מדרס דף נח.) מ"ר:

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

קה.

עין משפט נר מצוה

א א ב מיי פ"ד מהל' שקלים הלכה ו סמג עשין מה טור ש"ע מ"מ סימן ט סעיף ג: **ב** ג מיי פכ"ג מהלכות פסחדין הלכה א סמג לאון רס תוש"ע סעיף א וסימן לז סעיף יח צבנה"ה: **ג** ד ה ו מיי שם הלכה ה טור ש"ע שם סימן ט סעיף ה:

תוספות ר"ד

תשבע בסוף פירוש כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת' אז תשבע בעלה כלום ולא תשבע בתחלה עשוי בעת גיבוי מונוות ובני הכנים גדולי אמרו גם עכשיו תשבע שאין בידה משל בעלה כלום ובלא שבועה אין נותנים לה מונוות. קרנא הוה שקיל אסתירא מכל חד וחד ודאין להו דינא והכי עבדי הכי והכתיב ושוחד לא תקח וכו' רש"י הובא דשקיל מחד ומחבריה אל שקיל דלמא אחי לאצלווי דינא קרנא כיון דשקיל מתרייהו לא אחי לאצלווי דינא וכו' לא אחי לאצלווי מי שרי והתניא ושוחד לא תקח מת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא אפילו לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה לא תקח שוחד הני מיילי הובא דשקיל בתורת שוחדא קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן הנוטל שכרו לדין דיניו בטלין ה"מ אגר דינא קרנא אגר בטלה הוה שקיל ואגר בטילה מי שרי והתניא מכוער הדיין שנוטל שכרו אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין מי שרי והתניא הנוטל שכרו לדין דיניו בטלין אלא אגר בטלה וקתני מכוער הדיין ה"מ בטלה דלא מוכחא קרנא בטילה מוכח כוה דהוה תתי בחמרא ויהבו ליה זוזי כי הא דר"ה הוה דלי דולא כי אתא לקמייהו דינא א"ל הב לי גברא דדלי בהריקאי פי' במקומי ואדון לכו דינא